

Ընակ :

ԲՆԱԿԸ բանաստեղծութեան մէկ տեսակն է որ մարդուս միշտ սիրելի եղած է . վասն զի քիչ խօսքով շատ բան կը հասկըցընէ , առանց նեղացընելու կը խրատէ , առանց սիրտ կոտրելու կը յանդիմանէ , ու առանց ձանձրացընելու կամ յոգնեցընելու կը զուարճացընէ : Սեր Սխիթար Վօշին առակները , նմանապէս Ուիմպիանու և Վարդանայ անունովը գտնուած ները ընդհանրապէս շատ բնական ու աղուոր են . ուրիշ արևելցոց մէջ անունն են Վոգման հէքիմին առակները . իսկ յունաց Լատուպոսը ամէնէն վեր կըսեպուի իր առակներուն շատ խելքով ու գեղեցիկ պարզութեամբ գրուած ըլլալուն համար . այնչափ որ ուրիշ եւրոպացի առակագիրներուն

գրեթէ ամէնքն ալ անոր հետեւեցան : Լատինացոց Փեդրոսը Լատուպոսին առակները շատ սիրուն ոտանաւորընելով կոկեց . նոյն առակները գաղղիացոց Վաֆոնթէնը այնպէս զարդարեց իր զուարճալի բնական կենդանի ու խելացի ոճովն որ նախանձելի եղաւ ամէնուն , և դեռ մէկը չէ եղած որ ընդհանրապէս անոր վարպետութեանը հասնի : Իտալացոց անուանի առակագիրներն են Տէրտսի , Պեռթուա , Փինեթթի , և այլն . գերմանացոց մէջ Էսսինկ , Կելլերթ և ուրիշներ . ռուսաց մէջ Տմիթրիեվ , Վախով և այլն : Հոս առ այժմ ասոնց մէկքանիէն մէյմէկ առակ թարգմանած դնենք օրինակի համար :

Հոռն և սպանէր իւր :

Աւելազանց տենչ զայր ագահ
Առնէ 'ի խորքս գիւրասահ : —
Յինչս օտարին որկորուստ
Զիւրն մատնէ 'ի կորուստ :

Ընդ գետ 'ի լող անկեալ շուն ,
Միս 'ի բերան յիւր 'ի չուն ,
Յառեալ ետես զըստուեր իւր
Ի հայելոյ անդ 'ի ջուր :
Եւ համարեալ այլ իմն որս
Յորկոր այլոյ ջուրցն 'ի խորս ,
Գրաւել և զայն ցանկացաւ :
Այլ ցանկութիւնն ինքնագաւ
Լիք զոր ունէրն 'ի բերան ,
Եւ ոչ միւսումն ժաման :

ՓԵՐՐՈՍ

Քաղաքացի մոռն և Գաղաթի :

Քաղաքացի մոռն աղնիւ
Ընդելական հեշտ բանիւ
Զգեղձուն 'ի առն հրաւիրեաց
Ի ճաշկերոյթ փրջրանաց :
Ի կապերոյ պարսկական
Ճաշք համագամք սրփռեալ կան .
Ո՛հ քաղցրութեանն յոր անդէն
Սերտ բարեկամք վայելէն :
Եր անթերի այն ըսպաս ,
Եւ չէր խորտիկ ինչ պակաս .
Այլ վաղ էարկ անդ ժըխոր
Ոմն արտաքուստ եկաւոր :
Քանզի առ գուրս տաճարին
Յարեաւ շրոխդն ահագին .
Խոյս ետ 'ի ծակ կոչնատէրն ,
Եւ հիւրն ըզհետ միտանէր :
Լըռեաց շրջուկ , ոչ ոք է .
Մըկունքն ելին 'ի ծակէ .
Անէ կոչողն հիւրասէր .
« Եկ բազմեացուք 'ի ճաշ մեր » :
« Հատ է , առէ գաշտեցին .
Եկ գու վաղիւ 'ի տուն իմ .
Թէ և իմ սէր աղքատին
Զինչ առ կոչնովքըդ քոյին :
Այլ իմ անդորր է սեղան ,
Յոր վայելեմ անխափան .
Այն ըզբօսանք քաւ յինէն
Զոր ահ ' և երկիւղ շրփութեն » :
ԼԱՓՈՆԹԵՆ

Գառն և Դժնի :

Հանթք և ամպրոպք որոտնդոստ ,
Հողմ ըզմայրիս տատանէր ,
Օգ մըրրկեալ 'ի խիստ շառաչ
Կուագս ահեղ յորինէր :
Ահաբեկեալ 'ի թաւ մայրիս
Գառն 'ի հօտէն իւր մոլար ,
Յայս կոյս և յայն փութայր ճեպէր
Անքոյթ խնդրեալ իւր գաղար :
Դըժնիկն անդէն ձայնեալ առ նա ,
« Եկ մոռտ , առէ , յիմն 'ի ծոց .
Ես պահեցիք ըզբեղ յամրի
Ի սպառնալեաց խեռ ամպոց » :

Եմուտ անմեղ գառն ընդ նովաւ ,
Եւ ժանտ փրջոցն 'ի բերան
Գրգեալ կրուեալ պատատեցաւ
Այն ասրանիւթ պատմուճան :
Անց գաղարեաց թափ մըրրկին ,
Գառն ելանել կամեցաւ .
Այլ 'ի ժանտ փրջոցն անգութ
Այնպէս անգերծ արգելաւ ,
Զի և ապրել այլ չէր հընար
Յանագորոյն 'ի մագլաց ,
Թէ ոչ ըզգեղմն 'ի նա թողլոր ,
Գուցէ և զմորթն 'ի թիկանց :
Բայց քըճքըճեալ ել 'ի վերջէ
Եւ կողավէր եղկեղն .
Եւ քան հողմոց ' նըզովս կարգայր
Դըժնեայ բարուց վանատրին :

Հէգ գատախազք քան 'ի գատից՝
Ի պաշտպանաց խիթասցին :

ՓԻՆԵՕԹԹԻ

Էւ և Սիւսի :

Լչ սոխակի պատահեալ ,
« Ըջքէն , առէ , այլ ընդ այլ
Զըրոյց անբաւ
Յարգ ընթացաւ ,
Թէ ես երգիչ քաջուր .
Այլ գիւրհաւան ես ոչ եմ
Մինչև ունկամբս իմ լըսեմ .
Դու ինձ հապա
Երգ ինչ ասա ,
Տեսցուք իցէ գաշնաւոր » :
Յայնժամ սոխակ հրաշապէս
Յիւր մըխեցաւ 'ի հանդէս .
Ունոյր փափուկ գեղգեղէր ,
Բիւր գայլայլիկս յորինէր .
Պարգեալ ըզձայնն և գելոր ,
Հընէր հովիտ և բըլուր .
Այն այգածնին
Այն երգեցկին
Բնութիւնք համայն կան 'ի լուր :
Հողմք լըռեցին , հաւուց պարք ,
Մակաղեցան և ոչխարք .
Ի հաւն հարեալ զաչս հովիւ ,
Նորին գերեալ էր ձայնիւ .
Լըռեաց թրուզուն .
Լըռէր բնութիւն .
Էն ես պատգամ սուղ բանիւ .

« Զըրոյցքն , այո , են արգար ,
Եւ չէ տաղտուկ քոյդ բարբառ .
Այլ լինէիր գու քաջուս
Ի նուագ երգոց բազմահիւս ,
Թէ վարժէիր
Առ ոստ ընտիր
Աքաղաղի մեր տեղւոյս » :

Լըռեալ զվըճիւ զայս անկարծ
Թըռեաւ սոխակ քաջ 'ի բաց :

Մի տար և զմեզ , ո՛վ Աստուած ,
Ի ձեռս անմիտ գատողաց :

ՔՈՒԼՈՎ